

24.08.2015 nr 5.1-5/15-028

Tallinn

ETTEKIRJUTUS

Mittetulundusühingule Eesti Hobusekasvatajate Selts turgu valitseva seisundi kuritarvitamise lõpetamiseks

1. Menetluse alustamine

Konkurentsiamet alustas MTÜ Eesti Raskeveohobuste Selts liikme Marja Hietakorpi (edaspidi taotleja) 15.01.2015 taotluse alusel järelevalvemenetluse MTÜ Eesti Hobusekasvatajate Selts (edaspidi EHS) tegevuse suhtes, seoses EHS-i juhatuse poolt 09.01.2015 tasu kehtestamisega hobuse tõuraamatust kandmise eest. Taotleja oli seisukohal, et EHS omab ajalooliselt monopoolset seisundit eesti hobuse, tori hobuse TA- ja TB-suunal, eesti raskeveohobuse, trakeeni ja araabia täisverelise hobuse tõuraamatute pidajana. Alates 2012. aastast sai tegevusloa paralleelse tõuraamatupidajana MTÜ Vana-Tori Hobuse Ühing, kelle tõuraamatusse on võimalik üle kanda omaniku soovil osa eelnevalt EHS-i tori hobuse TA-tõuraamatus olevatest hobustest. 09.01.2015 kinnitas EHS juhatuse koosoleku protokollis nr. 15 oma teenuste ja maksude hinnakirjas uue teenuse hinna „Hobuse tõuraamatust kandmine, 30 eurot“. Taotleja hinnangul on nimetatud tasu ilmselgelt võetud kasutusele selleks, et takistada hobuste üleviimist uude paralleelsesesse tõuraamatusse. Selle kinnituseks esitas taotleja Konkurentsiametile veel dokumendid selle kohta, et hobuste omanikud on teinud EHS-le taotlusi hobuste andmete haldamise üleandmiseks teisele aretusühingule, kuid EHS pole erinevatel põhjustel taotlusi rahuldanud ning on põhjendamatult andmete üleandmisega viivitanud. Taotluse kohaselt on EHS korduvalt pöördunud ka Veterinaar- ja Toiduameti poole, vaidlustanud andmete üleandmise kohustuse seaduslikkuse ning viidanud, et andmete haldamise üleandmine on takistatud tehnilistel põhjustel (EHS-il puudub väidetavalt tehniline juurdepääs/võimalus vastava kande tegemiseks).

Taotleja palus Konkurentsiameti hinnangut EHS-i poolt kehtestatud tõuraamatust kandmise tasu seaduslikkuse ja põhjendatuse kohta.

2. Ettekirjutuse adressaat

Mittetulundusühing Eesti Hobusekasvatajate Selts (äriregistri kood 80083431), aadress Pärnu mnt. 13, Tori alevik, Tori vald, Pärnu maakond, 86801. Põhitegevusala äriregistri andmetel loomakasvatuse abitegevused.

Ettekirjutus on saadetud e-posti aadressile ehs@ehs.ee.

3. Asjaolude kirjeldus

Konkurentsiamet esitas EHS-i juhatusele taotluse teabe saamiseks (18.02.2015 nr 5.1-1/15-0072-005; täiendavalt 09.03.2015 nr 5.1-1/15-0072-007), milles palus EHS-i seisukohti 15.01.2015 järelevalvemenetluse taotluses nimetatud asjaolude kohta ning 09.01.2015 kehtestatud tõuraamatust kandmise tasu põhjendatuse osas.

Oma vastuses (16.03.2015 nr 273) selgitas EHS, et hobuse tõuraamatust kandmise tasu (25 eurot + käibemaks 5 eurot) eesmärk on katta kulutusi tõuraamatu pidamisele, mis on olnud ajalooliselt EHS-i kui originaaltõuraamatupidaja kohustus. Peamised kulutused aretusühingus tehakse tõuraamatu pidamisele ning jõudluskontrolli ja geneetiliste ekspertide läbiviimisele. Lisaks on aastate vältel digitaliseeritud hobuste tõuraamatud alates 1921. aasta kannetest. Kõik tõuraamatu kanded on otseselt või kaudselt seotud ning on põhjendatud aretusühingu üld- ja tegevuskuludega. Seoses taotluses nimetatud juhtumiga, kus EHS-le on esitatud taotlused hobuste andmete üleandmiseks teisele aretusühingule, selgitas EHS, et ühel juhul polnud taotlus nõuetekohane ning teisel juhul ei saanud EHS vastavaid kandeid teha tehnilistel põhjustel. EHS on pöördunud ka Põllumajandusministeeriumi poole, et ministeerium teeks Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Ametist (edaspidi PRIA) tõuraamatupidajale kättesaadavaks tõuraamatust välja kandmise tehnilise teostamise (IT-arendus PRIA programmis). Lisaks kinnitas EHS, et pole nimetatud tasu hobuste omanikelt küsinud, kuna ühtegi hobuse väljakandmist tõuraamatust ei ole veel toimunud.

Veterinaar- ja Toiduameti veebilehel olevas teates¹ (Andmete haldamise üleandmine) märgitakse, et 29.01.2015 Põllumajandusministeeriumis toimunud kohtumisel, kus osalesid EHS, Veterinaar- ja Toiduameti ja Põllumajandusministeeriumi esindajad, lepiti kokku, et Veterinaar- ja Toiduamet teavitab, kuidas toimub hobuste andmete haldamise üleandmine teisele aretusühingule. Eelnimetatud teate kohaselt saab PRIA poolt peetavas hobuslaste registris (sh hobuslaste tõuraamatu) aretusühingule andmete haldamise üleandmise rakenduse kasutajaks Veterinaar- ja Toiduamet. Juhul, kui sama tõu kohta peetakse mitut tõuraamatut või sobib loom kandmiseks mitmesse tõuraamatusse (nt tori tõugu hobuste TA tõuraamat ja vana-tori tõuraamat), on loomapidajal õigus valida, millise tegevuslooga aretusühingu tõuraamatusse ta oma loomad kanda soovib. Kui loomapidaja on avaldanud soovi (esitab allkirjastatud taotluse mõlemale aretusühingule ja Veterinaar- ja Toiduametile) hobuste kandmiseks ühest tõuraamatust teise, tuleb see rahuldada ning anda hobuse andmete haldamine üle teisele aretusühingule. Vastava otsuse ja kande teeb Veterinaar- ja Toiduamet mitte hiljem kui 30-ne päeva jooksul alates taotluse kättesaamisest.

Konkurentsiamet pöördus Veterinaar- ja Toiduamet poole seisukoha saamiseks. Veterinaar- ja Toiduamet kirjalike selgituste (07.04.2015 nr 5.1-1/15-0072-099) kohaselt registreeritakse loomapidaja edastatud taotlus Veterinaar- ja Toiduamet dokumendihaldussüsteemis. Andmete haldamise üleandmiseks avab Veterinaar- ja Toiduamet töötaja andmebaasis vastava looma registrikande, muudab lingilt „Aretusühingu vahetamine“ ära aretusühingu nime ning sisestab kande muutmise aluseks olnud dokumendi registreerimisnumbri ja registreerimise kuupäeva. Mõlemad aretusühingud ei pea sisuliselt tegema muud, kui informatsiooni teadmiseks võtma. Käesoleval ajal kehtiva korra ja võimaluste puhul ei kaasne EHS-ile mingeid kohustusi, st temale on loomapidaja saadetud taotlus ainult informatsiooniks. EHS ei pea mingit kannet omalt poolt registrisse tegema.

19.05.2015 saatis Konkurentsiamet EHS-le esialgse seisukoha ja ettekirjutuse hoiatuse (kirja nr 5.1-1/15-0072-010). Konkurentsiamet leidis, et EHS pakub vastavalt oma pädevusele

¹ http://www.vet.agri.ee/static/files/1463.hobuslaste_andmete_haldamise_uleandmine.pdf

teatud tõugu hobuste tõuraamatutega seotud toiminguid ning hobusekasvatajatele teenuste osutamise kaudu osaleb EHS kaubaturul, mistõttu saab EHS-i lugeda ettevõtjaks konkurentsiseaduse § 2 tähenduses ja EHS-i tegevusele kohalduvad konkurentsiseaduse sätted. Samuti leidis Konkurentsiamet, et EHS omab 78–100%-list turuosa viie tõuraamatu pidamise osas ning vastab seega turgu valitsevat seisundit omava ettevõtja tunnustele KonkS § 13 lg 1 tähenduses. Konkurentsiamet oli seisukohal, et EHS-i poolt nii 09.01.2015 kui ka 20.01.2015 teenuste ja maksude hinnakirjades sisalduv tasu hobuse tõuraamatust kandmise eest ei ole majanduslikult põhjendatud ning tegemist on EHS-i poolt turgu valitseva ettevõtjana ebaõiglase hinna ja äritingimuse kehtestamisega KonkS § 16 punkti 1 tähenduses. Konkurentsiamet oli seisukohal, et eelkirjeldatud konkurentsiseaduse rikkumiste kõrvaldamiseks peab MTÜ Eesti Hobusekasvatajate Selts muutma oma teenuste ja maksude hinnakirja ja tunnustama vastava tasu kehtetuks. Konkurentsiamet palus EHS-il esitada haldusmenetluse seaduse § 40 lg alusel oma seisukoht ja vastuväited ameti eelkirjeldatud hinnangu osas.

EHS esitas oma 03.06.2015 vastuskirjas (03.06.2015/386) vastuväited Konkurentsiameti esialgsele seisukohale ja ettekirjutuse hoiatusele. EHS selgitas, et on korduvalt pöördunud PRIA ja Põllumajandusministeeriumi poole, et PRIA võimaldaks EHS-ile tõuraamatu pidaja poolt tõuraamatust välja kande tegemise nii, nagu näeb seda ette seadus. Veterinaar- ja Toiduameti ametnikele on võimaldatud registrikande tegemine, mis on samaaegselt seotud hobuse tõuraamatuandmetega. EHS-i väitel ei ole ta takistanud ega saagi takistada hobuse välja kandmist tõuraamatust, kuna kande aluseks on omaniku kirjalik avaldus. EHS leidis, et Veterinaar- ja Toiduamet ei ole kuidagi seotud nende andmete seadusliku ülekande kohustusega ühest tõuraamatust teise sest tõuraamatu kandeid teeb vastavalt põllumajandusloomade aretuse seadusele aretusühing. 1992. aastal hobusekasvatajate poolt loodud EHS-il on ligi 380 liiget, kes oma tahte alusel registreerivad hobuseid vastavalt programmidele viide tõuraamatusse ning kõigil hobusekasvatajatel on võimalus asutada ühinguid ja saada tunnustatud aretusühinguna vastavalt põllumajandusloomade aretuse seadusele. Keegi tegutsevatest aretusühingutest ei saa ega ole seadnud oma eesmärgiks takistada teistel tegutseda ettevõtjana ja osaleda kaubaturul. Kõik tõuraamatu kanded on otseselt või kaudselt seotud ning on põhjendatud aretusühingu üld- ja tegevuskuludega. Riik ei kata tõuraamatu pidamisega seotud kulusid täies ulatuses vaid ainult osaliselt. EHS kattis ja katab jätkuvalt halduskulutusi, mis seotud tõuraamatust välja kandmist ootavate hobustega ning seda on vaja tõuraamatust välja registreerides osaliselt kompenseerida. Aretusühing on hobusekasvatajate eraõiguslik ühendus, kes pakub teenust oma liikmetele, mitteliikmetele on hinnakirja erisus ja lahkujad kompenseerivad selle osaliselt. Seega märkis EHS kokkuvõtvalt, et ta ei seo teenustasu hobuse andmete üleandmise konkreetse protseduuriga teisele aretusühingule, vaid küsib tasu EHS-i kulude katteks hobuse andmete, mis on tehtud alates tõuraamatu asutamisest ja tekivad andmete kogumise, säilitamise ja töötlemise käigus.

Veterinaar- ja Toiduamet esitas 12.06.2015 kirjas täiendavad selgitused seoses hobuslaste registri pidamise ja hobuste omanike poolt aretusühingute vahetuse korraldusega. Veterinaar- ja Toiduameti selgituste kohaselt loodi PRIA poolt peetavas hobuslaste registri arendamise käigus võimalus andmete haldamise üleandmiseks Veterinaar- ja Toiduametile. Registri arenduse ettevalmistamise töögruppidesse olid kaasatud hobuste tõuraamatuid pidavad aretusühingud ning sellekohane teave oli kõigile ühingutele kättesaadav juba töö käigus. Kuigi samas andmebaasis peetakse ka tõuraamatuid ei teosta Veterinaar- ja Toiduamet tõuraamatutest väljakandmist vaid andmete haldamise üleandmist teisele aretusühingule PRIA hobuslaste registris. Tõuraamatu pidamisega, sealhulgas loomade kandmisega tõuraamatusse ja sealt välja, tegeleb vastava tõu tõuraamatu pidamiseks Veterinaar- ja Toiduameti poolt tegevusloa saanud aretusühing (tegevusloaga tõuraamatu pidaja), kelle tegevuse aluseks on tõuraamatu pidamise kord. Tõuraamatust väljakandmine ei ole reguleeritud ühegi tõu tõuraamatu pidamise korras. Samuti on Veterinaar- ja Toiduamet märkinud, et kui sama tõu

kohta peetakse mitut tõuraamatut või sobib loom kandmiseks erinevates tõuraamatusse (nt tori tõugu hobuste TA tõuraamat ja vana-tori tõuraamat), on loomapidajal õigus valida, millise tegevusloaga aretusühingu aretusprogrammi täitmisel ta osaleda soovib ja millisele aretusühingule ta oma loomade kohta tõuraamatusse kandmise/tõuraamatus registreerimise sooviavalduse esitab. Soovi korral on võimalik aretusühingut vahetada, kui loomal on täidetud selle ühingu poolt peetava tõuraamatu pidamise korras kehtestatud põlvnemise ja identifitseerimise nõuded. Loomaomanik esitab aretusühingu ja tõuraamatu vahetamise soovi korral allkirjastatud taotluse hobuse andmete haldamise üleandmiseks koos loomade, kelle andmete haldamist soovitakse teisele aretusühingule üle anda, nimekirjaga mõlemale aretusühingule ja Veterinaar- ja Toiduametile. Haldamise üleandmiseks avab Veterinaar- ja Toiduameti töötaja andmebaasis vastava looma registrikande, muudab lingilt „Aretusühingu vahetamine“ ära aretusühingu nime ning sisestab haldamise üleandmise aluseks olnud dokumendi (loomaomaniku taotluse) registreerimisnumbri ja registreerimise kuupäeva. Käesoleval ajal olemasolevate võimaluste puhul ei kaasne EHS-ile mingeid kohustusi, st temale on loomapidaja saadetud taotlus ainult informatsiooniks. EHS ei saa sellekohast kannet omalt poolt registrisse teha. Lisaks viitab Veterinaar- ja Toiduamet Euroopa Komisjoni otsuse 92/353 artikli 1, artikli 3 ning otsuse lisa punktile 4, mille kohaselt, peab aretusühing omama protseduurireegleid ning milles on sätestatud tõuloomapidajate mittediskrimineeriv kohtlemine ning tasu kehtestamisega hobuse tõuraamatust kandmise eest on mittediskrimineerimise nõudega vastuolus.

4. Konkurentsiameti hinnang

4.1 MTÜ Eesti Hobusekasvatajate Selts ettevõtjaks lugemine ja tema positsioon

Vastavalt EHS-i põhikirjale on EHS Eesti hobusekasvatajaid ja hobusehuvilisi ühendav vabatahtlikkuse alusel tegutsev iseseisev mittetulundusühing, kelle põhitegevuseks on eesti, tori, eesti raskeveo, trakeeni, araabia täisverelist tõugu hobuste tõuraamatute pidamine ja jõudluskontrolli läbiviimine, šetlandi ponide aretustegevus, hobuste registreerimine ja kõik eelmainituga seonduv.

Konkurentsiseaduse subjektiks on ettevõtja. Konkurentsiseaduse § 2 lg 1 kohaselt on ettevõtja äriühing, füüsilisest isikust ettevõtja või muu majandus- või kutsetegevuses osalev isik või juriidiliseks isikuks mitteolev ühendus või ettevõtja huvides tegutsev isik. Konkurentsioiguses lähtutakse ettevõtja mõiste laiaast määratlusest ning ettevõtjaks loetakse mistahes isikut, kes tegeleb majandustegevusega, sõltumata tema õiguslikust vormist (juriidilisest staatusest) ja finantseerimisviisist². Majandustegevuseks peetakse igasugust tegevust, mis sisaldab kaupade või teenuste pakkumist teatud kaubaturul³. Oluline ei ole majandustegevuse kasumile orienteeritus. Seega tähendab kaubaturul osalemine eelkõige toodete ja teenuste pakkumist kaubaturul.

EHS tegutseb teatud tõugu hobuste tõuraamatu pidajana ja pakub hobusekasvatajatele sellega seotud teenuseid, teostades vastavalt oma pädevusele tõuraamatuga seotud toiminguid. Täpsema EHS-i poolt võimalike pakutavate teenuste ülevaate võib saada ka 20.01.2015 kehtestatud teenuste ja maksude nimekirjast⁴. Hobusekasvatajad on valmis EHS-i teenuste eest maksma, seega on EHS-i teenustel olemas ostjad hobusekasvatajate näol ja teenuse järele on selge nõudlus. Seega eelnimetatud hobusekasvatajatele teenuste pakkumise kaudu osaleb

² Kohtuasi C-41/90 *Höfner ja Elser* [1991], punkt 21; ühendatud kohtuasjad C-159/91 ja C-160/91 *Poucet ja Pistre* [1993], punkt 17; kohtuasi C-244/94 *Fédération Française des Sociétés d'Assurance* [1995], punkt 14.

³ Kohtuasi 118/85 *Commission v Italy* [1987], punkt 7; kohtuasi C-35/96 *Commission v Italy* [1998] punkt 36.

⁴ Kätesaadav EHS-i veebilehel: <http://www.ehs.ee/teenused-mainmenu-29.html>

EHS kaubaturul, mistõttu kohalduvad EHS-i tegevusele konkurentsiseaduse sätted.

KonKS § 13 lg 1 kohaselt omab turgu valitsevat seisundit ettevõtja või mitu samal kaubaturul tegutsevat ettevõtjat, kelle positsioon võimaldab tal/neil sellel kaubaturul tegutseda arvestataval määral sõltumatult konkurentidest, varustajatest ja ostjatest. Turgu valitseva seisundi omamist eeldatakse, kui ettevõtjale või mitmele samal kaubaturul tegutsevale ettevõtjale kuulub kaubaturul vähemalt 40 protsenti käibest. KonKS § 3 lg 1 kohaselt on kaubaturg hinna, kvaliteedi, tehniliste omaduste, realiseerimis- ja kasutustingimuste ning tarbimis- ja muude omaduste poolest ostja seisukohalt omavahel vahetatavate või asendatavate kaupade käibimise ala, mis hõlmab muu hulgas kogu Eesti territooriumi või selle osa.

EHS oli 2012. aastani ainus aretusühing Eestis eesti hobuse, tori hobuse TA- ja TB-suunal, eesti raskeveohobuse, trakeeni ja araabia täisverelise hobuse tõuraamatute pidajana. 2012. aastal sai lähtuvalt Euroopa Liidu muutunud nõ paralleeltõuraamatute pidamist lubavast õiguslikust reeglistikust tegevusloa tõuraamatupidajana MTÜ Vana-Tori Hobuse Ühing, kelle tõuraamatusse on võimalik kanda üle omaniku soovil EHS-i tori hobuse TA-tõuraamatus olevaid hobuseid. 30.01.2015 väljastas Veterinaar- ja Toiduamet tegevusloa MTÜ Eesti Tõugu Hobuse Kasvatajate ja Aretajate Seltsile (edaspidi ETHKAS), mis tähendab, et ETHKAS on EHS-i kõrval teine eesti hobuse tõuraamatupidaja. Veterinaar- ja Toiduametile on esitanud taotluse tegevusloa saamiseks veel MTÜ Eesti Raskeveohobuse Selts ja MTÜ Tori Hobuse Selts. Eelnevast võib järeldada, et EHS-ile on tekkinud ja tekkimas konkurente, kes tegutsevad või hakkavad tegutsema EHS-iga samal tegevusalal ja seega kaubaturul.

Vastavalt hobuslaste registri andmetele on 07.04.2015 seisuga hobuslaste registris kokku 14 147 hobuse andmed, mida haldavad järgmised ettevõtjad järgmistes proportsioonides:

EHS	9281 (65,6%)
Eesti Sporthobuste Kasvatajate Selts (ESKS)	4626 (32,7%)
Eesti Traaviliit (ETL)	148 (1%)
MTÜ Eesti Ahhal-Tekiini Assotsiatsioon (EATA)	52 (0,4%)
MTÜ Vana-Tori Hobuse Ühing (VTHÜ)	40 (0,3%)

Tõuraamatute lõikes on andmed alljärgnevad:

- araabia täisvereliste hobuste tõuraamatus kokku 104 kannet, mida haldab EHS (100%);
- Eesti hobuste tõuraamatus kokku 3600 kannet, millest EHS haldab 3596 hobuse andmeid (99,9%);
- Eesti raskeveo hobuste tõuraamatus kokku 522 kannet, millest EHS haldab 521 hobuse andmeid (99,9%);
- Eesti sporthobuste tõuraamatus kokku 2729 kannet, millest EHS haldab 115 hobuse andmeid (4,2%);
- Eesti ratsaponide tõuraamatus kokku 1003 kannet, millest EHS haldab 17 hobuse andmeid (1,6%);
- tori hobuste tõuraamatus kokku 2267 kannet, millest EHS haldab 2221 hobuse andmeid (97,9%);
- trakeenide tõuraamatus kokku 938 kannet, millest EHS haldab 737 hobuse andmeid (78,5%);
- tori hobuste vana-tori suuna tõuraamatus kokku 2 kannet, mida haldab VTHÜ (100%).

Konkurentsiamet leiab, et eri tõugu hobuslaste tõuraamatud ei ole omavahel asendatavad, kui konkreetset hobust ei ole võimalik teist tõugu hobuslaste tõuraamatutesse kanda. EHS omab 78–100%-list turuosa viie tõuraamatu pidamise osas, mis ületab tuntavalt KonKS §-s 13 lg 1 sätestatud 40%-st kriteeriumit. Isegi arvestamata erinevate hobusetõugude (ja nende

5 (9)

alamsuundade) tõuraamatute tegelikku asendavust ja juhul, kui lähtuda kaubaturu kõige laiemast määratlusest, lugedes kokku kõikide hobuslaste tõuraamatute andmete haldamine, on EHS-il 65%-line turuosa. Seega vastab EHS turgu valitsevat seisundit omava ettevõtja tunnustele KonkS § 13 lg 1 tähenduses.

4.2 Turgu valitseva seisundi kuritarvitamine

Konkurentsioiguse kohaselt on lubatud teatud kaubaturul (kindlaksmääratud territooriumil teatud teenuste pakkumisel) turgu valitseva seisundi omamine, kuid on keelatud selle seisundi kuritarvitamine. Turgu valitseva seisundi kuritarvitamise viisid on sätestatud KonkS §-s 16.

Vastavalt KonkS §-le 16 on keelatud turgu valitseva seisundi otsene või kaudne kuritarvitamine, mis võib muuhulgas seisneda otseselt või kaudselt ebaõiglaste ostu- või müügihindade või muude ebaõiglaste äritingimuste kehtestamises või rakendamises (KonkS § 16 punkt 1). Turgu valitsevat seisundit omava ettevõtja toote või teenuse hind on ebaõiglane, kui vastaval hinnal ei ole seost selle kauba (toote või teenuse) majandusliku väärtusega. Toote ja teenuse majanduslik väärtus on omakorda seotud eelkõige kuludega, mis toote müügi või teenuse osutamisega kaasnevad. Kauba (toote või teenuse) hinna puhul on oluline, et vastava toote või teenuse hind tuleneks otseselt selle toote või teenuse pakkumiseks vajalike kuludest ja oleks täpselt välja arvestatud nende kulude põhjal. Lisaks on kulude puhul oluline, et arvesse võetakse üksnes põhjendatud kulud (st kulud, mida samas olukorras kannaks uuritava ettevõtjaga samaväärselt efektiivne ettevõtja). Ebaõiglaste tingimustega on tegemist eelkõige juhul, kui need on kujundatud viisil, kus sisuliselt seatakse teistele isikutele (nt klientidele, äripartneritele) ebavajalikke ja põhjendamatu nõudmisi, mille eesmärgiks võib olla ka turgu valitsevat seisundit omava ettevõtjale endale tegutsemiseks eeliste loomine. Samuti võivad tingimused olla ebaõiglased, kui need mõjutavad oluliselt teise ettevõtja tegevust või võimalust tegutseda vastavas valdkonnas, kitsendades või piirates teise ettevõtja võimalusi turule sisenemiseks ja turule jäämiseks.

Vastavalt EHS-i põhikirja punkti 4 alapunktile 5 kuulub juhatuse pädevusse tasuliste teenuste loendi ja hinnakirja ning sellest tulenevate liikmesoodustuste kinnitamine. EHS-i juhatus võttis 09.01.2015 Toris toimunud koosolekul (protokoll nr 15) vastu 2015. aasta teenuste ja maksude hinnakirja. Hinnakirja oli lisatud uus teenuse liik „hobuse tõuraamatust kandmine“, summas 25 eurot (30 eurot koos käibemaksuga) nii EHS-i liikmetele kui ka mitteliikmetele. Eelviitatud koosoleku protokollis ei kajastu selgitused ega arutelu sisu, mis puudutaks selle uue teenuse kehtestamise põhjendusi. 20.01.2015 on kinnitatud uuem teenuste ja maksude hinnakiri, milles on tehtud parandus liikmemaksu arvestamise osas, kuid hobuse tõuraamatust kandmise tasu on endiselt 25 eurot (käibemaksuga 30 eurot). Protokollist ei selgu, mis teenusega täpsemalt tegemist on, sh milliseid konkreetseid toiminguid EHS teenuse osutamise raames teeb. Vastavaid asjaolusid ei selgu ka EHS-i poolt Konkurentsiametile antud selgitustest.

Tõuraamatust (välja) kandmise teenuse osutamine hobuseomanikele peaks tähendama seda, et EHS pakuks oma aktiivse tegevuse kaudu mittetulundusühingu liikmetele ja liikmeks mitteolevatele hobusekasvatajatele tajutavat väärtust, mis on nii tõuraamatu pidamise kui ka hobusekasvatajate seisukohast vajalik. EHS ei ole oma vastustes Konkurentsiametile sisuliselt selgitanud hobuse tõuraamatust kandmise teenuse sisu, tema poolt selle teenuse raames tehtavaid toiminguid ega põhjendanud sellega kaasnevaid konkreetset väljaarvestatud kulusid EHS-ile. Riigikohus on asunud seisukohale, et õigustatud kahtluse korral, et hind ei ole vastavuses teenuse osutamiseks vajalike kuludega, peab hinna kuludele vastavust põhjendama turgu valitsevat seisundit omav ettevõtja⁵. Veterinaar- ja Toiduameti selgituste kohaselt ei ole

⁵ Riigikohtu halduskolleegiumi 18.12.2002 otsus asjas nr 3-3-1-66-02, p 27.

ei ole tõuraamatust väljakandmine reguleeritud ühegi tõu tõuraamatu pidamise korras. Seega puuduvad igasugused andmed, milliseid toiminguid hõlmab EHS-i poolt tõuraamatust kandmise teenuseks nimetatav teenus.

Peamisi toiminguid, mis seonduvad hobusekasvataja poolt aretusühingute vahetuse ja hobuste andmete üleandmisega, teostab Veterinaar- ja Toiduamet, kes muudab registris ära vastava looma osas aretusühingu nime ja sisestab haldamise üleandmiseks oleva dokumendi (loomaomaniku avalduse) ja registreerimise kuupäeva. Veterinaar- ja Toiduameti väitel puudub käesoleval ajal aretusühingul üldse võimalus registris hobuste andmete üleandmiseks teisele aretusühingule. Samuti ei tulene aretusühingute tegevuse õiguslikest regulatsioonidest, et aretusühing, kellelt vastava hobuse andmete haldamine üle läheb, oleks kohustatud omalt poolt mingeid toiminguid läbi viima või peaks täiendavalt omalt poolt teostama tõuraamatu osas kulu- ja ressursimahukaid toiminguid, mida saaks hobusekasvataja jaoks lugeda teenuse osutamiseks. Eeltoodut arvestades, võib asuda seisukohale, et tõuraamatust kandmise teenusel puudub nii alus, sisu kui ka sihtgrupp, kellele see oleks vajalik. EHS poolt esitatud selgituste pinnal ei saa asuda seisukohale, et selline teenus on ka tegelikult olemas.

Kokkuvõtvalt, kuna Veterinaar- ja Toiduameti selgitustest nähtuvalt teostab kõik aretusühingute vahetusega seotud registrikanded Veterinaar- ja Toiduamet ja võttes arvesse, et EHS ei ole suutnud menetluse käigus selgitada, kas ja milliseid toiminguid EHS ise tõuraamatust kandmise teenuse raames teeb, on kaheldav, kas EHS üldse nimetatud teenuse raames midagi teeb. Eeltoodud põhjustel on seega äärmiselt vaieldav, kas EHS-il on võlaõigusseaduse alusel alust hobusearetajatelt tõuraamatust kande eest üldse raha küsida. Konkurentsiamet ei pea nimetatud küsimuses lõpliku õigusliku hinnangu andmist vajalikuks ja leiab, et antud küsimusele annab hinnangu tsiviilkohus, kui EHS-i ja hobusearetajate vahel peaks tekkima vaidlus teenuse osutamise üle.

Konkurentsiamet peab paljasõnaliseks EHS-i väidet, et kõik tõuraamatu kanded on otseselt või kaudselt seotud ja on põhjendatud aretusühingu üld- ja tegevuskuludega. Samuti on asjakohatu EHS-i väide, et ühing kattis ja katab jätkuvalt halduskulutusi, mis seotud tõuraamatust välja kandmist ootavate hobustega ning seda on vaja tõuraamatust välja registreerides osaliselt kompenseerida. Isegi juhul, kui EHS teeks väidetava tõuraamatust (välja) kandmisega omalt poolt toiminguid, millest oleks vaja katta üld- ja tegevuskulusid, siis EHS-i pikaajalist tegevust arvestades ei ole usutav, et just sellises suuruses kulude tekkimise vajadus tekkis alates 2015. jaanuarist. Samuti peab Konkurentsiamet oluliseks rõhutada, et konkurentsiseaduse § 16 p 1 kohaselt saab teenuse hind tuleneda vaid otseselt selle toote või teenuse pakkumiseks vajalikest kuludest ja peab olema täpselt välja arvestatud nende kulude põhjal. Kaudseid kulusid (nt üldised haldus- või muid sarnaseid kulusid) saab arvestada ainult selleks vajalikus ja põhjendatud ulatuses proportsionaalselt just sellele teenusele suuruses. Seega ei pea Konkurentsiamet kohaseks seoses väidetava tõuraamatust kandmisega EHS-i viidet üldistele majandus- ja ülalpidamiskuludele. EHS-i vastuskirjades ei olnud vastava teenuse tasu korral välja arvestatud, milliseid numbriliselt selgelt määratletud selle teenusega seotud proportsionaalses suuruses kulusid on EHS 25 euro hulka arvestanud. Kuivõrd vastava hinna põhjendusi ja selle täpset arvutust ei sisaldu ei EHS-i juhatuse protokollis ega ka EHS-i kirjelikes selgitustes, siis ei saa ilma majandusliku arvestuseta määratud hinda pidada õiglaseks KonkS § 16 punkti 1 mõistes. Konkurentsiamet viitab ka sellele, et nähtuvalt EHS-i hinnakirjast maksab hobuse tõuraamatusse kandmine EHS-i liikmele kolm korda vähem, kui tõuraamatust (välja) kandmine. On arusaamatu, millised (kordades suuremad) kulud EHS-il tekivad hobuse tõuraamatust kandmisega seoses, võrreldes tõuraamatusse kandmisega. Konkurentsiamet on seisukohal, et kõnealune hinnavahe näitab selgelt EHS-i soovi takistada konkureerivate aretusühingute tegevust, so vastava hinnaerinevuse ainus eesmärk on muuta hobuseomanikele EHS-i tõuraamatust loobumine võimalikult ebamugavaks ja kulukaks.

Konkurentsiamet leiab, et ettevõtjal on kliendisuhete lõppemisel õigus tasu nõuda, kui

kliendisuhete lõppemisega seoses osutatakse kliendile reaalselt täiendavat teenust. Kindlasti ei saa selliseks teenuseks lugeda, kui ettevõtja peab kliendisuhete lõppemisel näiteks üksnes oma andmebaasides kliendi kustutama vms. formaalset toimingut teostama. See, et teatud hobusetõugude osas võivad hobusekasvatajad valida teise tegevusloaga aretusühingu teenuseid, kes esindavad nende huvisid paremini, ja lasta enda hobuste andmed üle anda, on EHS-i kui aretusühingu tegevusrisk ning selle kompenseerimiseks ei saa hobuseomanikelt mingit tasu küsida.

Seega on Konkurentsiamet seisukohal, et EHS-i juhatuse poolt 09.01.2015 kinnitatud ja ning nii 09.01.2015 kui ka 20.01.2015 teenuste ja maksude hinnakirjades sisalduv tasu hobuse tõuraamatust kandmise eest ei ole majanduslikult põhjendatud ning tegemist on EHS-i poolt turgu valitseva ettevõtjana ebaõiglase hinna ja äritingimuse kehtestamisega KonkS § 16 punkti 1 tähenduses. EHS-i tegevus mõjutab negatiivselt teiste ettevõtjate (aretusühingute) tegevust ning kahjustab otseselt hobuste omanike huve ja võimalusi hobuste andmete haldamise üleandmisel teistele aretusühingutele.

5. Ettekirjutuse tegemine

Lähtudes eelnimetatud põhjendustest, on Konkurentsiameti hinnangul MTÜ Eesti Hobusekasvatajate Selts tegevus hinnakirjas nimetatud teenuse „Hobuse tõuraamatust kandmine“ eest tasu kehtestamisel vastuolus KonkS § 16 punktiga 1. Menetluses kogutud andmete põhjal on Konkurentsiamet jõudnud järeldusele, et kuigi MTÜ Eesti Hobusekasvatajate Selts nimetab seda hinnakirjas tema poolt osutatavaks teenuseks, ei tee MTÜ Eesti Hobusekasvatajate Selts tegelikult ühtegi reaalselt toimingut tõuraamatu osas seoses hobuse andmete üleandmisega teisele aretusühingule, kellele on Veterinaar- ja Toiduamet andnud tegevusloa aretusühinguna tegutsemiseks ja vastava hobuse tõu kohta tõuraamatu pidamiseks. MTÜ Eesti Hobusekasvatajate Selts ei ole Konkurentsiametile esitanud hobuse tõuraamatust kandmiseks nimetatava teenuse sisulist kirjeldust ega põhjendust vastava tasu õigustuseks.

Konkurentsiameti hinnangul on vajalik teha MTÜ-le Eesti Hobusekasvatajate Selts ettekirjutus teenuste ja maksude nimekirja muutmiseks ning hobuse tõuraamatust (välja) kandmise tasu sellest nimekirjast eemaldamiseks. MTÜ Eesti Hobusekasvatajate Selts ei tohi vastavat tasu hobusekasvatajatele rakendada. Samuti peab MTÜ Eesti Hobusekasvatajate Selts hoiduma tühistatud tasu taaskehtestamisest nii kaua, kuni MTÜ Eesti Hobusekasvatajate Selts hobuse tõuraamatust kandmisega seoses mingeid toiminguid ei tee. Tasu taaskehtestamise korral on MTÜ Eesti Hobusekasvatajate Selts kohustatud mitte kehtestama ega nõudma hobuse tõuraamatust kandmise teenuse eest tasu suuremas ulatuses, kui on põhjendatav teenuse osutamise tegelike kuludega, millele lisandub mõistlik kasum.

Vastavalt korrakaitseaduse § 28 lõikele 1 pädeval korrakaitseorganil korrarikkumise korral on õigus panna avaliku korra eest vastutavale isikule ettekirjutusega ohu tõrjumise või korrarikkumise kõrvaldamise kohustus ning hoiatada teda käesoleva paragrahvi lõikes 2 või 3 nimetatud haldussunnivahendite kohaldamise eest, kui isik ei täida kohustust hoiatuses määratud tähtaja jooksul.

Konkurentsiamet on korrakaitseorgan korrakaitseaduse tähenduses, kes teostab riiklikku järelevalvet konkurentsiseaduses sätestatud nõuete täitmise üle. Antud asjas seisneb korrarikkumine konkurentsiseadusest tuleneva turgu valitseva seisundi kuritarvitamises KonkS § 16 lõikes 1 nimetatud viisil, mis on keelatud. Konkurentsiameti hinnangul on vajalik KonkS § 16 lõikes 1 nimetatud korrarikkumise kõrvaldamiseks teha MTÜ-le Eesti Hobusekasvatajate Selts ettekirjutus.

RESOLUTSIOON

Eelkirjeldatud põhjendustest lähtudes ja juhindudes korrakaitseaduse § 28 lõikest 1 teeb Konkurentsiamet alljärgneva ettekirjutuse, millega

kohustab mittetulundusühingut Eesti Hobusekasvatajate Selts (äriregistri kood 80083431)

- 1) muutma oma teenuste ja maksude hinnakirja (kinnitatud 20.01.2015) ning eemaldama hobuse tõuraamatust kandmise tasu;**
- 2) mitte rakendada hobusekasvatajatele (nii MTÜ Eesti Hobusekasvatajate Selts liikmetele kui ka mittetulundusühingu liikmeks mitteolevate isikutele) hobuse tõuraamatust (välja) kandmise tasu.**

MTÜ Eesti Hobusekasvatajate Liit on kohustatud teenuste ja maksude hinnakirja muutma ja sellest nimekirjast hobuse tõuraamatust kandmise tasu eemaldama hiljemalt 25. septembriks 2015.

MTÜ Eesti Hobusekasvatajate Liit on kohustatud teenuste ja maksude hinnakirja muutmiseks Konkurentsiametit kirjalikult teavitama e-posti (info@konkurentsiamet.ee) teel hiljemalt 30. septembriks 2015 (sh saatma ametile mittetulundusühingu juhatuse koosoleku protokollid ja/või otsuse, millest tuleneb hinnakirja muutmine ja vastava tasu eemaldamine).

6. Sunniraha hoiatus

Kui ettekirjutus on jäetud määratud tähtajaks täitmata, määrab Konkurentsiamet MTÜ-le Eesti Hobusekasvatajate Liit konkurentsiseaduse § 57¹ alusel **sunniraha 50 (viiskümmend) eurot iga kalendripäeva eest, kuni rikkumine kestab.**

Kui adressaat ei tasu sunniraha, edastatakse see kohtutäiturile täitemenetluse alustamiseks. Sellisel juhul lisanduvad määratud sunnirahale kohtutäituri tasu ja muud seadusest tulenevad täitekulud.

7. Vaidlustamisviide

Käesoleva ettekirjutuse peale võib esitada vaide Konkurentsiameti peadirektorile haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse Tallinna Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras 30 päeva jooksul otsuse teatavaks tegemisest arvates.

Ettekirjutuse vaidlustamine ei peata selle täitmise kohustust ega täitmiseks vajalike abinõude rakendamist.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Märt Ots
peadirektor